

מטרת "אם כל ההפרטות" – הפרטת המדינה

ח"כ שלי יחימוביץ

הרפורמה המוצעת במינהל מקרקעי ישראל נוגעת, למיטב הבנתי, פחות למינהל ולסוגיות משפטיות שנוגעות לקרקע, ויותר לגורלה של מדינת ישראל ואפילו לעתידו של העם היהודי. לא פחות מכך. הרפורמה היא עירוב תחומים מוחלט המופיע בספר של חוק ההסדרים ובו קיימת תערובת של רפורמות רבות, יחד עם ביטולי חוקים, יחד עם עוד סעיפים ותת-סעיפים ממינים שונים ומשונים, שמקומם לא יכירם בחוק ההסדרים. ויחד איתם, באותו בליל, באותה חבילה, נמצאת גם הרפורמה במינהל מקרקעי ישראל. אחרי שלמדתי את כל החומר אני יכולה לומר בביטחון כי כל העסק הזה המוצג בפני חברי הכנסת הוא ערבוב של מין שבאינו מינו.

גם אני חושבת שמינהל מקרקעי ישראל זקוק לסוג מסוים של רפורמה. יחד עם זאת אין מקום לדה-לגיטימציה מוחלטת, לשלילה טוטאלית של המינהל ושל כ-700 עובדיו. מדובר בעובדים משובחים, מהטובים בשירות המדינה, שמחזיקים בידיהם אוצר של ידע שהמדינה הולכת להיפרד ממנו עכשיו, לטובת מיקור-חוץ. אף שדעתי על עובדי המינהל שונה מדעת הרוב, קיים בציבוריות הישראלית קונצנזוס רחב שהמינהל דורש תיקון מסוים. אבל בין הרפורמה המוצעת במינהל לבין הפרטת קרקעות המדינה, פעורה תהום. וככל שאני מנסה להעמיק בחומר, משתדלת להבין אותו עד לפרטי פרטיו, לא ברור לי מה הקשר בין רפורמה בגוף ממשלתי לבין הפרטת קרקעות מדינת ישראל.

בדרך כלל אני מתנגדת להפרטות, לדרך שבה הן יוצאות אל הפועל. אני משוכנעת שיש שירותים וגופים שצריכים להישאר באחריות המדינה, כריבון, ושאסור להעביר אותם לידי הסקטור העסקי. אבל הפעם לא מדובר בהפרטה רגילה. הפעם אנו עוסקים ב"אם כל ההפרטות", בהפרטת המדינה. לא פחות מזה, כיוון שבכל סוג של הפרטה רגילה אפשר לעצור ולחזור אחורה, להתחרט. ואילו בהפרטת המדינה אין חרטה.

המשאב שבו אנו עוסקים עכשיו, הקרקע, הוא משאב שנגמר. כלומר, ברגע שמדינת ישראל מפסיקה למלא את ייעודה כמדינת העם היהודי, כמדינה ציונית ודמוקרטית, והופכת את עצמה לבנק לסחר בקרקעות, ולזה בדיוק הופכת המדינה ברפורמה הזאת.

בסופו של דבר, בשלב מסוים כשהמשאב הזה ייגמר הרפורמה כבר תהיה בלתי הפיכה ואחריה הדברים לא ישובו להיות כשהיו. לרעתי הרפורמה המוצעת היא דרמה בחיי הציונות. וכיוון שאני גם ציונית וגם סוציאליסטית, הרפורמה המוצעת נוגעת באמת ברובד העמוק ביותר של השקפת העולם שלי ושל עצם הקיום שלי כאן במדינת ישראל, כאזרחית ישראלית, כיהודייה, כציונית, כסוציאליסטית. מדובר בהחלטה הדרמטית ביותר שקיבלו אי פעם ממשלה וכנסת. ואיפה החלטה עקרונית מן הסוג הזה מתקבלת? בחוק ההסדרים, כעוד סעיף שבתוך זמן קצר מדי יהיה צורך להצביע עליו במסגרת של משמעת קואליציונית. בלי כל דיון מעמיק. הסד של לוח הזמנים הצפוף של פעולת חקיקה במסגרת חוק הסדרים מכניס את כל חברי הכנסת ללחץ של עומס קשה ביותר. אנחנו נאלצים להתרוצץ כמו עכברים מורעלים בין ועדה לוועדה, כדי להספיק לדון במשהו ברצינות. וכך קורה כי הדיונים על הדרמה הגדולה בתולדות הציונות מתקיימים כבדרך אגב, ואפילו לא בוועדות הראשיות אלא בוועדות משנה, כמו נושא זניח שאיננו חשוב דיו להידון בוועדה.

בכל מהלך הניסיון לאשר את חוק ההסדרים יש מי שמנסה להרגיע אותנו, שבסך הכול מדובר בסקטור העירוני, וזה כאילו "דבר קטן" ו"זה לא יכאב". אומרים לנו שזו הפרטה חברתית שבמסגרתה אנחנו משייכים את הקרקע לאזרחי מדינת ישראל ויוצרים מהלך שוויוני לכאורה. הצגה זו של הדברים רחוקה מאוד מן האמת. די לקרוא, אפילו מבלי להעמיק, את תוכני הרפורמה הזאת כדי להבין שמדובר באחיזת עיניים. הצעת הממשלה מגלה בביורור כי כבר בפעימה הראשונה, העירונית, נושא שיוך הקרקע הופך ללא רלוונטי, כי מיד בשלב הראשון המדינה עוברת לעסוק בשיווק של מגרשים בגודל של 5 דונם בלי מגבלה לגבי מספר היחידות לרוכש. במילים אחרות, המדינה מתחילה מיד למכור. השלב הבא אמנם קצת לוט בערפל, אבל כבר בישיבה של ועדת הכלכלה מתברר שבשלב הבא יבואו גם השטחים החקלאיים והשטחים הפתוחים. כלומר, כל מדינת ישראל תהפוך למטבע עובר לסוחר. במאמר מוסגר אני חייבת להבהיר נקודה הקשורה במגזרים העירוני והחקלאי, בלי קשר לעובדה שאני מזדהה לחלוטין עם התביעה להחיל שוויון בין השיוך במגזר העירוני ובין השיוך במושבים ובקיבוצים. הרי אם כבר עוסקים בהפרטה, מה ההבדל בין כעל וילה בכפר שמריהו לבין מושבניק שגר ביחידת דיור על החלקה שלו? ברור שאין הבדל. אני מקווה מאוד שלא אניע למצב שבו אצטרך להילחם על זכויות המושבים והקיבוצים. דבר אחד ברור לי: שיוך הקרקע לא צריך להיות מעורב בנושא של מכירת הקרקע. מה שמוצע הוא ערכוב של מין בשאינו מינו. הערכוב הזה הוא בהחלט פגם מהותי.

נגד הרפורמה המוצעת חברו כל קצוות הקשת הפוליטית. השותפים לעמדותי הם ח"כ אורי אריאל מהאיחוד הלאומי, חלק מאנשי קדימה ואנשי הבית היהודי, חברי הכנסת הערבים, ומר"צ. ממש מכל קצוות הקשת. חוץ מאשר החברים במפלגה שלי. מפלגת העבודה. כאן, בבית שלי, אין לי פרטנרים למאבק. במסגרת הסיטואציה הפוליטית המשונה הזו, שבה קיימת קשת כל כך רחבה של התנגדות מכל קצוות

הבית, מימין ומשמאל, מפלגות ציוניות ולא ציוניות, שומרי מצוות וחילונים – עדיין, לצערי, קיים חשש כי הרוב המסיבי הקואליציוני, הציני, עלול להכריע את הכף בסופו של דבר, ולהצביע בעד הפרטת קרקעות המדינה.

**"החובה
הציבורית של
כל מי שקיים
בו אחוס ציוני
היא לא לתת יד
לכוחות שמוסים
להעביר את
הרפורמה כלאחר
יד, ברשלנות,
בדורסנות, ברוב
קואליציוני
אופורטוניסטי –
כדי שהרפורמה
הרעה הזו לא
תצא לאוויר
העולם".**

הסיטואציה הפוליטית המוזרה הזו מחייבת התנהגויות לא קונוונציונליות. כדי להבין במה מדובר אני מבקשת לשתף אתכם באחת ההתנהגויות האלה. לפני זמן קצר ביקשתי להיפגש עם הראשון לציון, הרב הראשי לישראל, הרב עמר, כדי לדבר איתו על הרפורמה. זאת כיוון שאחד המובילים היותר קיצוניים של הרפורמה הוא שר השיכון, אריאל אטיאס. תקוותי היתה שההלכה הנושנה שלפיה נקבע כי הארץ לא תימכר לצמיתות, תהפוך לפסק הלכה. הפגישה היתה מאוד מעניינת ובעקבותיה קיבלתי מהראשון לציון מכתב יסודי מאוד וארוך. הרב הסביר כי כיוון שלא התבררו לו כראוי פרטי הרפורמה שמתכננים לעשות בקרקעות הוא לא יוכל לקבוע הלכה חלוטה. אבל יחד עם זאת הוסיף הרב פסקה שאני חותמת על כל מילה שבה. כתב הרב: "על פי האמור בתורתנו הקדושה ובדברי הפוסקים,

הרמב"ם ז"ל והשולחן ערוך, שלא תעבור נחלתנו מידנו בהיסח הדעת או בקלות ראש חס וחלילה, והבא להיטהר מסייעים אותו מן השמים שלא תבוא תקלה לידו. הניסיון מלמד שבדברים כאלה ראוי להתמתן ולחקור ולדרוש בשבע חקירות ושבע דרישות, מפי מומחים רבים ותשועה ברוב יועץ. גם הזמן הוא רפואה גדולה והוא מבחנה גדולה לבחון כל דבר בדעת ובתבונה ולהינצל מן הפזיזות שהיא אם לחטאות רבות. וכמה פעמים טענו מומחים גדולים טענות שונות והניחו הנחות והזמן הוכיח שבהבל יסודן,

ומה שהיה נראה לטוב ומועיל התברר שהוא רחוק מן התועלת וקרוב להפסד, וגם יותר מכך". ממש כל מילה בסלע.

לצערי ההתנהלות הנוכחית של מקבלי ההחלטות היא הפקרות, זו התנהלות פזיזה באופן פושע, כך גם האופן שבו התנהלו הדברים באספה הכללית של קרן קימת. קק"ל, באשרה את ההסכם הזה עם מדינת ישראל, שעוד יהיו עליו ערעורים ואני מקווה שהוא לא יעבור – מעלה בתפקידה ההיסטורי. העסקה הסיבובית הזאת של חילופי הקרקעות משמעותה סיוע בפועל למכירת קרקעות שהיו בידיה, קרקעות שקרן קימת הצטוותה לשמור עליהן בהיותן אדמות העם היהודי. מתוך מה שידוע לי, ההחלטה שקיבלה קרן קימת נוגדת את אמנת היסוד שלה עם המדינה. זו החלטה המנוגדת לכל אתוס ציוני, זו החלטה המנוגדת לייעודה, זו החלטה צינית, פוליטית, אפורטוניסטית. הצורה שבה התנהלו הדברים היא כוחנית, לא נקייה. אופן ההצבעה הוא שערורייתי. איזו מין הצבעה חשאית היא זו שכאשר מחליטים על חשאיותה קובעים כי כל מצביע ישים במעטפה את פתק ההצבעה אבל יכתוב את השם שלו עליה? זו באמת שיטה חדשה ומרתקת של הצבעה. כאילו-חשאית. ההחלטה הזאת היא רמיסה של כל ערך לאומי, ציוני, חברתי, סביבתי.

אך הטענות שלי אינן מופנות רק נגד קרן קימת. בראש ובראשונה אני מבקרת את ההתנהלות של מפלגת העבודה. בהתנהגותה במקרה הנוכחי יש סוג של הפניית עורף מוחלטת לכל ערכי תנועת העבודה. אני מתביישת על כך שבמאבק נגד ההצבעה בקרן קימת, בעלי הברית שלי היו אנשי האיחוד הלאומי וקדימה, ואף לא אחד מהמפלגה שלי. מפלגת העבודה חייבת לעשות עכשיו חשבון נפש עמוק מאוד כי המדובר בטשטוש כל הערכים הבסיסיים, הערכים היסודיים של תנועת העבודה. הפעם מפלגת העבודה, המפלגה שלי, חצתה כל גבול.

החובה הציבורית של כל מי שקיים בו אתוס אידיאולוגי, ציוני, לא לתת לכוחות האלה שמנסים להעביר את הרפורמה כלאחר יד, ברשלנות, בדורסנות, ברוב קואליציוני אפורטוניסטי, לממש את כוונתם. על כולנו להיות שותפים במאבק הזה. כדי שהרפורמה הרעה הזו לא תצא לאוויר העולם.